

SAAREMAA VALLAVALITSUS

SAAREMAA VALLA SPORDI ARENGUKAVA 2020-2030

Sisukord

SISSEJUHATUS	2
Arengukavas kasutatavad põhimõisted ja lühendid	3
1. ARENGUKAVA KOOSTAMISE PÕHIMÕTTED	4
1.1. Arengukava koostamise lähtekohad	4
1.2. Arengukava elluviimise eeldused	4
1.3. Arengukava koostamise protsess	5
2. VALLA LIIKUMISHARRASTUSE JA SPORDI HETKEOLUKORRA KIRJELDUS JA ANALÜÜS.....	5
2.1 Riigi ja kohaliku omavalitsuse rollist.....	7
2.2 Saaremaa vald hetkeolukord	8
Valla liikumisharrastuse ja sporditegevuse lühikirjeldus	
2.3. Spordikorraldus	9
2.3.1 Piirkondade sport.....	9
2.3.2 Koolisport.....	10
2.4. Spordiklubid ja spordikoolid	10
2.5. Liikumisharrastus ja selle korraldus.....	10
2.6. Spordirajatised	10
2.7. Võistlustegevuse korraldus	12
2.8. Liikumisharrastuse ja spordi finantseerimine	13
2.9 Ehitus ja rekonstrueerimine:	14
2.10. Suurüritused.....	15
3. ARENGUSUUNAD.....	16
3.1. Arengu eeldused ja kitsaskohad.....	16
3.1.1. Arengu eeldused.....	16
3.1.2. Kitsaskohad.....	16
3.2. Visioon, eesmärgid ja tegevused eesmärkide saavutamisel	17
4. TEGEVUSKAVA	19
4.1. Investeeringuvajaduste loetelu	25
4.1.1. renoveerimised.....	25
4.1.2. ehitised.....	25
5. ARENGUKAVA SEIRE JA MUUTMINE	26

SISSEJUHATUS

Sport on rahvusliku kultuuri lahutamatu osa. Sportimine ja liikumisharrastus on inimeste vaimse ja kehalise tegevuse oluline osa, mis annab elujõudu ja tugevdab tervist. Mida tervem on inimene, seda tugevam on riik. Sportliku eluviisi tunnustamine ja propageerimine väärtustab inimese tervist kui riigi tähtsaimat ressursi.

Saaremaal on loodud head eeldused saarluse elujõu hoidmiseks ja arendamiseks. Saare maakonda peab turvaliseks elukohaks 97% 15–70-aastastest elanikest (maakonna tervise ja heaolu ülevaade 2018, Tervise Arengu Instituut), millega ollakse Eesti kõige turvalisem elupaik. Oluline ülesanne on luua saarlastele võimalikult head ja võrdsed tingimused ning ühendused võrreldes Mandri-Eestiga, saamaks osa kultuuri- ja spordielust. Saareline eraldatus ei tohi saada takistuseks.

Spordi kaudu on võimalik luua olulist lisaväärtust nii regionaalses arengus, turismis kui ka ettevõtluses. Erinevate piirkondade kuvand on sageli seotud regioonis toimuva kultuuri- või spordisündmusega. Järjest tähtsamaks kujuneb sportimistingimuste olemasolu piirkondades, mis omakorda mõjutab elanike motivatsiooni piirkonda jäämisel või sealt lahkumisel.

Saart soovitakse külastada ning selle positiivne kuvand tekitab kutsuva ja meeldiva mulje, mis loob võimaluse arendada kultuuri- ja sporditurismi.

Majandusedule vaatamata on Eesti probleemideks jäänud vähene sündimus, rahva kehvad tervisenäitajad, suurenenud narkomaanide arv jm. Kõik see nõuab senisest suuremat tähelepanu sportlikule tegevusele, mis võimaldab tõsta inimeste heaolu ja elukvaliteeti. Samas kohustab see riiki ja omavalitsusi panustama rohkem ressursse spordiks ja liikumisharrastuseks vajalike tingimuste loomiseks.

Maakonna tervise ja heaolu ülevaate andmetel on piisav liikumise vajadus rahuldatud 81%-l 16–74-aastastest saarlastest, mis on parem kui Eesti keskmine näitaja (70,8%). Head võimalused liikumiseks on Saaremaal tänu pidevalt arenevale kergliiklusteede ja terviseradade võrgustikule.

Arengukava koostamise algatas Saaremaa vallavolikogu oma 28.veebruari 2019.a otsusega nr 1-3/19. Arengukava aitab ühendada spordiga tegelevate organisatsioonide, asutuste ja entusiastide tegevused, luues suuremat omavahelist koostööd ja sünergiaid.

Käesolevas arengukavas on kesksseteks suundumusteks sporditegemise võimaluste laiendamine, eelkõige elukohalähedaste spordirajatiste väljaarendamise ja kasutuselevõtu

kaudu, rohkema elanikkonna kaasamine kehalistesse tegevustesse ja sporditegevuse kvaliteedi tõstmine.

Arengukavas kasutatavad põhimõisted ja lühendid

TIPPSPORT- sportlik tegevus on suunatud kõrgete sportlike tulemuste saavutamisele.

HARRASTUSSPORT /TERVISESPORT - tänapäevane sporditegevus mis toimub spordiklubides, eesmärgiga tervise edendamine ja parandamine, ei ole suunatud võistlusliku tulemuse saavutamiseks

KOOLISPORT- eesmärgid ja põhitegevus on suunatud koolispordi arendamisele . Loob lastele ja noortele täiendavaid sportimis- ja võistlemisvõimalusi, propageerib sporditegevust õpi- laste, õpetajate ja koolide töötajate hulgas; aktiveerib ja arendab koolisporti selle erinevates vormides.

HUVIRING - tegutsev harrastajate regulaarne ja juhendatud grupp, millel on ühine huviala, tegutsemisaeg ja -koht.

HUVITEGEVUS – harrastaja süsteemne juhendatud tegelemine mingis spordi valdkonnas vaba tahte alusel tööst vabal ajal.

HUVITEGEVUSE TOETUS – valla toetus spordiklubidele, eraspordikoolidele huvitegevuse korraldamiseks.

KOP – kohaliku omaalgatuse programm; siseriiklik arenguprogramm.

MAINESÜNDMUS – spordisündmus, mis aitab kaasa valla tuntusele ja positiivse maine kujundamisele.

MTÜ – mittetulundusühing, juriidiline isik.

OMAFINANTSEERING – toetuse saaja rahaline või rahaliselt mõõdetav panus projekti, mis kajastub projekti eelarves.

PROJEKT – kindla eesmärgi saavutamisele suunatud, ajas ja ruumis piiritletud ühekordne tegevus või tegevuste kogum, mille elluviimiseks toetust taotletakse või kasutatakse.

PROJEKTITOETUS – rahastamisliik, millega avalik sektor toetab konkursi alusel kindla eesmärgi saavutamisele suunatud, ajas ja ruumis piiritletud, ühekordset ühenduse poolt elluviidavat tegevust või tegevuste kogumit.

TEGEVUSKAVA – arengukavas püstitatud eesmärkide saavutamiseks ja elluviimiseks vajalike konkreetsete tegevuste loend koos soovitud tulemuse, ressursside, elluviijate ja tähtaegade määratlemisega.

TEGEVUSTOETUS – rahastamisliik, millega kohalik omavalitsus toetab ühenduse tegevust tervikuna, eesmärgiga säilitada või tõsta selle võimekust.

TOETUS – kindla eesmärgi täitmiseks antav raha, mis kantakse rahastamisotsuse ja/või toetuslepingu allkirjastamise järel tervikuna või tingimustes ette nähtud osade kaupa üle toetuse saaja arvelduskontole.

VABATAHTLIK TÖÖ – inimeste rahaliselt mõõdetav panus, kes töötavad oma vabast tahtest ja ilma rahalist tasu saamata

VISIOON – kõrge üldistusastmega ettekujutus sellest, milliseks soovitakse kujundada valdkonna tulevik aastaks 2030.

1. ARENGUKAVA KOOSTAMISE PÕHIMÕTTED

1.1. Arengukava koostamise lähtekohad

Saaremaa valla spordi arengukava 2020–2030 käsitleb Saaremaa valla spordivaldkonna hetkeseisu, tulevikueesmäärke ja tegevusi tulevikueesmärkide saavutamiseks. Arengukava arvestab arengu kavandamisel piirkondlike vajaduste ja eripäradega. Arengukavas kajastatud eesmärgid ja tegevused lähtuvad Saaremaa vajadustest üldisemalt, mitte ei piirdu kohaliku omavalitsuse pädevusse kuuluvate ülesannetega.

1.2. Arengukava elluviimise eeldused

Arengukava elluviimise eeldusi ehk vallaeelarve võimalusi arengukavas kajastatud tegevuste elluviimiseks ei ole käesolevas dokumendis analüüsitud. Ülevaade arengukavas käsitletud tegevuste ja investeeringute elluviimiseks vajalike ressursside kohta antakse igal aastal koostatavas Saaremaa valla eelarvestrateegias ja rahastamise täpsem jaotus kinnitatakse vallaeelarves.

1.3. Arengukava koostamise protsess

Saaremaa valla spordi arengukava 2020–2030 koostamisel on lähtunud Saaremaa Vallavolikogu 22. veebruari 2018. aasta määrusest nr 8 „Saaremaa valla arengudokumentide menetlemise kord“. Saaremaa Vallavolikogu algatas Saaremaa valla arengukava 2020–2030

koostamise 28. veebruari 2019. aasta otsusega nr 19 „Saaremaa valla kultuuri arengukava koostamise algatamine“.

Saaremaa Vallavalitsuse 26. märtsi 2019. a korralduse nr 371 moodustati arengukava koostamiseks töögrupp, kuhu kuulusid vallavolikogu esindajad ja vallavalitsuse spordivaldkonna esindajad. Töögrupi ülesanne oli tegevusvaldkonna sisuline käsitlemine arengukava koostamisel (sh hetkeolukorra analüüs, strateegiliste eesmärkide sõnastamine ja tegevuskava koostamine). Töögrupil oli õigus kaasata arengukava koostamisse eksperte ning huvi- ja sidusgruppide esindajaid.

2. VALLA LIIKUMISHARRASTUSE JA SPORDI HETKEOLUKORRA KIRJELDUS JA ANALÜÜS

Arengukava koostamise põhjal tuleb märkida, et antud valdkonda iseloomustavate näitajate saamisel oli:

- 1) võimalik tugineda osaliselt statistiliselt fikseeritud spordi ja liikumisharrastuse näitajatele
- 2) tööd raskendavaks asjaoluks see, et liikumisharrastus ja sportimine on valla elanike hulgas seni uurimata ja vajab edaspidi põhjalikumat uurimist

Seega oli valla elanike liikumisharrastus oma vajaduste ning mahtudega suhteliselt raskesti määratletav ja paljuski on tuginetud n.ö. spetsialistide hinnangute ja kogemuste üldmuljele.

Kui oluliselt on kasvanud laste- ja noorte sporditegevus spordiklubide, spordikoolide, huviringide rahastamise kaudu, siis täiskasvanud vanuses 40 - 60 on selges vaeguses liikumisharrastuse vajaduste ja võimaluste osas eelkõige elukohajärgses piirkonnas.

See tähendab seda, et vaba aja ja sporditegevusi soovitakse teostada elukohajärgselt. Kui vaadelda Saaremaa valla inimeste lokaalset tööalast rakendust, siis on tüüpiline, et väga paljud töötavad reeglina väljaspool kodukohta ja kulutab oma vabast ajast piisavalt suure osa liikumisteks sinna ja tagasi. Seega tahab ta järele jäävat vaba aega mitte raisata liikumiseks muude piirkondade vaba aja ja sporditegevuste juurde, vaid leida selleks võimalusi kodukohas. Meil on piirkondades olemas piisavalt spordisaale, kuid puuduvad kvalifitseeritus juhendajad.

2.1 Riigi ja kohaliku omavalitsuse rollist

Sport on Eestis detsentraliseeritud ja põhineb omaalgatuslike vabatahtlike spordiühenduste tegevusel. Riigi ja kohalike omavalitsuste ülesanne on tingimuste ja eelduste loomine spordi harrastamiseks ning spordiorganisatsioonide roll on inimeste ühendamine, treeningute, võistluste, koolituste ja muu sisulise sporditegevusega seonduva korraldamine, lähtudes ühishuvist ja -eesmärkidest. Spordi katusorganisatsioon on Eesti Olümpiakomitee (edaspidi EOK), mille liikmeteks on 69 spordialaliitu, 19 piirkondlikku liitu, 18 ühendust ja 16 füüsilist isikut.

Saaremaa suurimaks väljakutseks kultuuri- ja spordisuunal on hooajalisuse vähendamine ning spordielu mitmekesistamine üle saare. Viimastel aastatel on rohkem mõeldud hooajavälistele üritustele, näiteks Karujärve rattamaraton, Sõrve kolme päeva jooks, Saaremaa Rally, Ultima Thule maraton, mille korraldamisel tehakse koostööd ettevõtjatega. Saaremaa Võrkpalliklubi loomine ja tippvõrkpalli tulek Saaremaale on toonud Kuressaare spordihoonesse sadu võrkpallisõpru ning avaldanud mõju ka Saaremaa mainekujundusele. Saaremaa Võrkpalliklubi loomine ja tippvõrkpalli tulek Saaremaale on toonud Kuressaare spordihoonesse sadu võrkpallisõpru ning avaldanud mõju ka Saaremaa mainekujundusele. Ida – Saaremaal, Orissaares on kasvanud korvpalliharrastajate hulk. Toimivad nii Eesti, kui rahvusvahelisel tasemel korvpallilaagrid ja turniirid.

Paljusid piirkondades toimuvaid traditsioonilisi üritusi toetatakse Saaremaa valla ja erasektori koostöös. Positiivne trend Saaremaa spordivaldkonnas on terviseteadlikkuse kasv - maakonna elanike hulgas kasvab liikumisharrastusega tegelejate arv. Samaaegselt on täheldatav suurenev elanike ootus uute teenuste, sportimistingimuste, kvalifitseeritud spetsialistide, jmt järele.

Ujumisõpetuse parandamine on tähtis riiklikul tasandil ja ka Saaremaale on oluline luua juurde tingimusi kvaliteetsema ujumisõpetuse võimaldamiseks. 2015. aastal läbi viidud uuringust selgub, et piisav ujumisoskus oli vaid 14% Eesti õpilastest. Ujumistreeningute ja ujumise algõpetuse läbiviimiseks on võimalused ebapiisavad, puudu on kvalifikatsiooniga treeneritest ning üheks takistavaks teguriks on Saaremaal standarditele vastava 6–8-rajalise ujula puudumine.

Paljusid piirkondades toimuvaid traditsioonilisi üritusi toetatakse Saaremaa valla ja erasektori koostöös.

2.2 Saaremaa vald, hetkeolukord

Saaremaa vald on vald Saare maakonnas, mis hõlmab Saaremaad ja lähedal asuvaid väikesaari. See on Eestis suurima pindalaga (2717,83 km²) kohalik omavalitsusüksus. Valla keskuseks on maakonna ainuke linn Kuressaare, mille linnapea esindusrolli täidab vallavanem. Lisaks on vallas 9 alevikku (Aste, Kihelkonna, Kudjape, Kärla, Leisi, Nasva, Orissaare, Salme, Valjala) ja 427 küla. Valla koosseisu kuuluvad püsiasiustusega saared Abruka, Vilsandi ja Kõinastu, lisaks mitmed väiksemad saared.

Saaremaa vald moodustus 21.10.2017, kui jõustus 12 omavalitsuse (Kuressaare linna ning Kihelkonna, Laimjala, Leisi, Lääne-Saare, Mustjala, Orissaare, Pihtla, Põide, Salme, Torgu ja Valjala valla) ühinemine.

2018 valmis „Saare maakonna tervise ja heaoluprofiil“

Koostatud on järgmised Saaremaa spordivaldkonda reguleerivad alusdokumendid:

- „Mittetulundustegevuse toetamise kord“
- „Avaliku ürituse korraldamise ja pidamise kord“
- „Laste ja noorte huvitegevuse toetamise kord erahuvikoolides ja spordiklubides“
- väljatöötamisel „Saaremaa valla esindusvõistkondade toetamise kord“

Teostatud on Saaremaa valla kultuuri-, spordi ja vabaaja sündmuste portaali arendus.

Koostöö Saaremaa Spordiliiduga ,kellega ühiselt korraldatakse iga-aastaselt valla paremate sportlaste, treenerite ja spordiaktivistide tunnustamist.

2.3 Spordikorraldus

Valla spordikorraldus lähtub Eesti Vabariigi Spordiseaduse normdokumentidest ja on analoogne muude piirkondade omaga. Seega lähtutakse Eestis tunnustatud alakeskse ja klubilise tegevuse põhimõtetest. Lisaks koolide õppekavadesse kuuluvale kehalise kasvatusel (2 tundi nädalas) saavad valla lapsed ja noored oma liikumisharrastuse mittetulunduslikes spordiklubides, era- ja munitsipaal spordikoolides, huviringides toimuva õppe-treeningtöö kaudu. Kuigi vallas kasvab organiseeritud sportlik tegevus, jääb igal juhul teatud osa sellest ikkagi Kuressaares toimuvaks. Põhjenduseks on mitmete spetsiifiliste spordirajatiste (tennisehall, purjetamisrajatised, staadionid) puudumine piirkondades või soov harjutada mõne konkreetse õpetaja/treeneri juures.

Omavalitsuse ülesandeks tingimuste ja eelduste loomine spordiharrastuseks ning spordiorganisatsioonide roll on inimeste ühendamine, treeningute, võistluste, koolituste ja muu sisulise sporditegevusega seostuva korraldamine lähtudes ühishuvist ja eesmärkidest. Saaremaa keskseks spordiorganisatsiooniks on Saaremaa Spordiliit, mis koordineerib ja korraldab maakonna täiskasvanute sporti. Spordiürituste kalenderplaanis on kajastatud kõik oluline maakonna sporditegevuses. Maakondlikke koolispordi spordiüritusi korraldab Saaremaa Valdade Spordiliit.

2.3.1. Piirkondade sport

Spordi toetamine on Saaremaa valla igas piirkonnas olnud seni erinev ning lähtunud on kohalikest traditsioonidest ja eripäradest. Pärast omavalitsuste ühinemist, alates 2018. aasta sügisest on sisulise arengu koordineerimine viidud vallavalitsusse kultuuri- ja spordiosakonna pädevusse. Piirkondade sporti arendavad spordijuhid või mittetulundusühingud, kes tegelevad kohaliku spordielu kureerimisega. Aastast 2018 on Saaremaa jagatud 18 piirkonnaks. Vajalik on spordivaldkonna struktuuri, koosseisude, töötingimuste ja palgaaluste korrastamine.

Kasutusele on võetud mittetulundusühingute tegevus- ja projektitoetuste taotlemise kord, mis loob ühtse ja arusaadava süsteemi. Kasutusele võetakse ka ühtne stipendiumite ja tunnustuste määramise kord, mis teeb taotlemise läbipaistvamaks ja arusaadavamaks. Saaremaal on saadud lisaressursse ka projektipõhiselt nii riiklikest kui ka Euroopa Liidu rahastusprogrammidest.

Küll aga pole ainult projektipõhine rahastamine jätkusuutlik ning ei anna kindlustunnet ega võimalda üritusi pikalt ette planeerida. Seetõttu on vajalik koostöö erasektoriga, et korraldada tippspordiüritusi ning tagada ka võimalused harrastussporti edendavate tegevuste elluviimiseks kolmanda sektori poolt.

Koostöös kohalike ettevõtjatega ja mittetulundusühingutega on ehitatud ning renoveeritud mitmeid olulisi taristuid, lisaks on ellu kutsutud ning korraldatud uusi spordiüritusi ning loodud spordivõistkondi.

2.3.2 Koolisport

Alates aastast 2019 koolispordi juhtimine MTÜ Saaremaa Valdade Spordiliit kohustus. Saaremaa valla toetus koolispordile on 15 000 eur aastas. Lisaks toetab koolinoorte sportlikku tegevust Eesti koolispordi Liit, kelle toetussumma aastas 7000-8000 eur. Antud toetused võimaldavad läbi viia nii kohapealseid võistlusi (saali üürid, auhinnad, kohtunike tasud jne), kui ka võimaldavad parimatel koolidel osaleda vabariiklikel ja rahvusvahelistel koolispordi üritustel ja võistlustel.

Koolispordi võistluste ja ürituste korraldamine ja läbiviimine on suures osas kooli kehalise kasvatusõpetaja ülesanne. MTÜ loomisega on võimalus õpetajate koolivälisest töökoormusest vähendada, spordivõistluste läbiviimist ja kvaliteeti parandada.

Koolispordi kalendris on aastas üle 50 erineva võistluse.

2.4 Spordiklubid, spordikoolid

Valla spordi ja liikumisharrastust analüüsides on igati positiivne, et klubide ja harrastajate arv on kasvamas. Eesti spordiregistri andmetel on pärast omavalitsuste ühinemist Saaremaa vallas seisuga 01.03.2019 kokku 126 spordiobjekti, tegutseb 87 spordiklubi, 9 spordikooli, harrastajate arv 4381. Aasta tagasi olid need näitajad spordiobjekte 111, spordiklubisid 83, harrastajate arv 3241. Harrastatakse 36 spordiala. Tõusnud on spordiklubide oskused ja võimekus läbi viia nii kohalikke, vabariiklikke, kui rahvusvahelisi võistlusi.

Maakonna spordiklubides/spordikoolides juhendab spordiregistri andmetel 55 atesteeritud treenerit. Arvestades, et treeneri töökohti on registri andmetel 153, siis siin näeme veel piisavalt suurt arenguruumi.

2.5 Liikumisharrastus ja selle korraldus

Liikumisharrastuse osas ei saa lähtuda ühesugusest lähenemisest, vaid tuleb tunnustada erinevate liikumisharrastusvormide koosseksiteerimist. Nii nagu mujal Eestis kannab liikumisharrastus Saaremaal paljuski individuaalset ja omaalgatuslikku iseloomu. Klubilise tegevuse laienemise ja tugevnemisega tekiks aga vallal konkreetne koostööpartner kellega koos lahendada nii harrastusvõimaluste loomist ja arendamist kui ka võimalusi parandada seal toimuvat tegevust.

Valla ülesandeks on ja jääks aga nii ühe kui teise vormi puhul ikkagi harrastustingimuste loomine ja korrashoid. Spordiregistri andmetel on kasvanud spordi harrastajate arv aastaga 2018-2019 üle 1000 inimese . See näitab et huvi liikumisharrastuse vastu on suur, sellesse tahetakse paigutada nii ajalisi kui rahalisi vahendeid. Ühinenud Saaremaa valla eesmärk on väljarände vähendamine, mis tõstab nõudlust senisest enam just kohalike vaba aja tegevuse (sealhulgas ka liikumisharrastuse) võimaluste osas.

2.6 Spordirajatised

Koos Saaremaa valla tekkimisega toimub hetkel valla spordiobjektide kaardistamine ja hetkeseisu teadvustamine.

Koos liikumisharrastajate hulga kasvuga on uute spordirajatiste rajamine olnud tekkinud nõudlusele mittevastav.

Hetkel on siserajatiste (mängusaalid, ujulad, jõusaalid, võimlemissaalid) läbilaskevõime ammendatud. Ees ootab Kuressaare linnastaadioni kõrvalhoone ehitus.

Siserajatised:

- Tennise väljakud: 5
- Spordihall: 1
- Jõusaal: 6
- Võimlemis saalid: 6
- Spordisaalid : 23
- Ujulad ja veekeskused : 5
- Crossfit treeningisaal: 1
- Judo hall: 1
- Bowling : 1
- Ronimis sein : 1

Välisrajatised (staadionid, rulapargid, seikluspargid)

- Discgolfi pargid/rajad: 7
- Golfiväljak: 1
- Jalgpalliväljakud: 13
- Motokrossi rada: 1
- Lasketiir: 1
- Võrkpalliväljakud : 11
- Rannavõrkpalli väljakud: 8
- Ratsakeskused: 4

- Skatepark: 3
- Staadionid: 11
- Korvpalliplatsid : 17
- Tenniseväljakud: 13

Kergliiklusteed on liikumisharrastusele toonud täiendava võimaluse mis on valgustuse tõttu aktiivselt kasutuses . Kergliiklusteed on suurendanud osaliselt ka laste liikumisharrastust, võimaldades lastel rattaga ohutult liikuda ja ka koolis käia. Sellise liikumisvormi roll võib kergliiklusteede võrgustiku laienemisega oluliselt paraneda.

Tervisepargid ja terviserajad

Saaremaa vallas hetkel 9 terviseparki,-rada

- Kuressaare Tervisepark,
- Kudjape- Upa terviserada,
- Musumänniku disgolfipark,
- Karujärve tervisesrada,
- Pöide terviserada,
- Leisi terviserada,
- Kärla terviserada,
- Orissaare terviserada,
- Valjala terviserada.

Hea koostöö SA Eesti Terviserajad (kaardistamine) ja RMK-ga (kaardibaas pehme kattega ja valgustatud liikumisteedest, mida saaks multifunktsionaalsetena kasutada aastaringselt.)

- Jahtklubid: 2
- Veespordi keskus (Karujärve): 1

Probleemseks on talvised välitegevused, mis vahelduva ilmastiku tõttu ei võimalda rajada looduslikele oludele vastavaid suusaradasid ja uisuväljakuid.

19.12. 2018 võeti Kultuuriministeeriumi poolt vastu määrus Regionaalsete tervisespordikeskuste väljaarendamise toetamise tingimused ja kord perioodil 2019–2022, mis annab võimaluse kunstlume tootmise võimekuse väljaarendamiseks maakondades. Projekti eestvedajaks Saaremaal on Saaremaa Spordikool.

2.7 Võistlustegevuse korraldus

Spordiseadusest lähtuvalt pole võistlustegevuse korraldus otseselt kohaliku omavalitsuse ülesandeks. Käsitledes võistlustegevust erinevatel tasanditel, on valla rolliks toetada nii laste, noorte kui täiskasvanute osalust võistlemisel nii kohalikul (valla), vabariigi kui ka rahvusvahelisel tasandil. Vald on toetanud võistlustegevuste tasandit nii ürituste toetamise, kui osaluste kaudu. Arvestades praegust spordialast tööd laste ja noortega, siis võib prognoosida, et lähiaastatel võistluspordi osa valla sporditegevuses suureneb ja tuleb teha otsus, kui palju ja millises mahus seda toetada. Selle valdkonda toetamine liitub valla maine ja väljundi küsimustega.

2.8 Liikumisharrastuse ja spordi finantseerimine

Finantseerimisel on jälgitud valla elanike sportimisvajaduste tagamist. Eelkõige on rahastatud just laste ja noorte sporditegevuse tagamist n.ö. pearahaga, mis on analoogne Eesti muude piirkondades toimivaga.

30. august 2018 kehtestatud määrus „Laste ja noorte huvitegevuse toetamise kord erahuvikoolides ja spordiklubides“ sätestab Saaremaa vallalt toetuse taotlemise, taotluste läbivaatamise ning toetuse andmise ja järelevalve toetuse kasutamise üle eraõiguslikele spordiklubidele sporditegevuse korraldamiseks ning erahuvikoolidele huvihariduse valdkonnas tegutsemiseks.

Pearaha põhimõttel toimimine on reguleeritud valla volikogu otsustega ja on igati korrastanud nii laste ja noorte töö sisulist kui organisatoorset poolt. Rahastatavate tegevuste kohta käiv regulaarne aruandlus ja planeerimine on loonud koondpildi sellest valdkonnast ja laseb kavandada edasist tegevust.

Valla eelarvest on finantseeritud ka kohalike spordiürituste korraldust, mille kaudu on toetatud valla erinevate piirkondade üritusi, püütud säilitada traditsioonilisi üritusi ja ettevõtmisi. Samas on soovitud näha korraldajate endi suuremat aktiivsust toetajate leidmisel.

Vastavalt võimalustele kajastuvad vallaeelarves ka spordivaldkonna kulud – spordiasutuste ülalpidamiskuludele lisanduvad investeeringud ning vabaühendustele antavad toetused (tegevustoetused ja projektitoetused). Saaremaa vallas on sisse viidud lisaks põhimõtte, et kui valda tuuakse avalikes huvides teostatud projektidega väljastpoolt rahalisi vahendeid, siis vald toetab omaosalusega.

Just projektitegevusega on spordiklubidel- ja spordikoolidel oluline osa kohalikus spordikorralduses ja –arengus.

Spordi tegevusteks jagati 2019. aastal ca 230 707 eurot (stipendiumid, III sektori tegevustoetused ja projektitoetused) . 2018 aasta oli see summa 217 386 eur.

2.9 Ehitus ja rekonstrueerimine:

Aastal 2019 ehitati Saaremaale:

Mõlkky väljak (1500 eur)

Betoonist skatepark (25 000 eur)

Kudjape sketepark (5000 eur)

renoveeriti Kuressaare Gümnaasiumi staadion (800 000 eur)

Klubide ja MTÜ-de omaosalusega ehitati väljõusaalid:

Kärla (2200 eur)

Aste (3000 eur)

2018 aastal

Leisi (3000 eur)

Terviseradade hooldus ja korrastus:

Kudjape (5000 eur)

Pöide (5000 eur)

Orissaare (2500 eur)

Karujärve (12 000 eur)

Leisi (6000 eur)

Aastal 2018 alustati kunstlume tootmise ettevalmistustöödega Kuressaare Tervisepargis.

Kuressaare Tervisepargis lõpetamata valgustuse projekt.

2019 aastal on plaanitud ehitustöid mahus 80 000 eur. (Vallal kohustus 4 aastaga panustada projekti 160 000 eur ja riiklik toetus 16 000 eur).

Jätakuvalt on päevakorras Kuressaare Staadionihoone ehitus. Renoveerimist vajavad staadionid ja spordiplatsid üle Saaremaa.

Kooliprogrammis kohustuslik ujumisõpetus on tekitanud suurema vajaduse ujulate renoveerimiseks ja uue 25 m ja 6-8 rajalise ujula ehitamiseks.

2.10 Suurüritused

Saaremaal on hulk traditsioonilisi spordiüritusi, mis pakuvad nii kohalikele elanikele kui ka meie külalistele mitmekülgseid vaba aja veetmise võimalusi. Saaremaa suurürituste toetamine toimub projekti- ning tegevustoetuste ja positiivse koostöö kaudu. Järjest olulisem on ürituste kvaliteet ja professionaalne korraldamine. Kasvab ja areneb vabatahtlike kaasamine suurürituste organiseerimisel ja läbiviimisel:

- Kuressaare Linnajooks,
- Kuressaare Open golfturniir,
- Saaremaa Open tenniseturniir,
- Saaremaa Rally,
- Ultima Thule maraton,
- Saaremaa kolme päeva jooks,
- Karujärve rattamaraton,
- Rulluisu maraton,
- Saaremaa võrkpalliklubi võistlused
- Muhu Väina regatt
-

Piirkondades toimuvad spordiüritused, mis on tunnustatud hea korralduse ja läbiviimise poolest:

- Karala Odagala,
- Tammetõru mängud,
- Jürijooks Mustjalas
- Jaanipäeva võrkpall, korvpall, jalgpall Mustjalas
- Väikese Väina avamereujumine
- (piirkondadelt lisa).....

Aastaks 2020 taotleb Kuressaare Euroopa spordilinna tiitlit.

3 ARENGUSUUNAD

3.10 Arengu eeldused ja kitsaskohad

3.10.1 Arengu eeldused

- erinevad spordiklubid
- head looduslikud tingimused tervisespordi harrastamiseks
- väljakujunenud traditsioonid
- kvalifitseeritud treenerid, õpetajad, eestvedajad
- kohaliku omavalitsuse toetus
- inimeste huvi sporditegemise vastu
- tippspordi olemasolu (nii noortespordis kui täiskasvanute spordis)
- saareline asukoht

3.10.2 Kitsaskohad

Probleemideks on :

- spordi ja liikumisharrastusega tegelejate arvu ja olemasolevate tingimuste selge mittevastavus
- valla arengu muude arenguprioriteetide eelistamine, mis on valdade ühendamisega arusaadav, aga ei õigusta samas elanikkonna sotsiaalküsimuste pikemaajalist tagasihoidlikku käsitlemist.
- laste ja noortetöö hoogsa arengu mittepiisav tagamine rajatistega
- endiste rajatiste (kooli spordirajatiste ja staadionide) amortiseerumine
- spordi ja eriti just liikumisharrastuses osaleja vähene nõustamise ja koolituse puudumine
- avalike mängu ja spordiväljakute vähesus
- vabatahtlike võrgu puudus
- spordiklubide majanduslik nõrkus
- infosüsteem (sündmuste korraldajad ei pane piisavalt rõhku reklaamile)

- valla spordielust puudub tervikpilt ja visioon
 - vallal puudub tugev identiteet ja väljapoole suunatud kuvand.
- (Valla sümbol ei tööta ja kuvandi loomisega ei ole tegeletud. Puudunud on vallale ainuomane ja iseloomulik suursündmus, mis kõnetaks kogu valda. Suurte võimalustega sporditurism on kasutamata.)
- kvalifitseeritud treenerite vähesus (noortel treeneritel puudub motivatsioon Saaremaal töötamiseks)
 - väärtused ja prioriteedid spordi valdkonnas kokku leppimata
 - puudub arusaam, kas kõiki spordialasid tuleks toetada võrdselt või peaks panustama traditsioonilistesse ja/või edukatesse ning perspektiivikatesse aladesse ,
 - spordi rahastamise põhimõtted on ebaselged ja reeglid aegunud
 - väljaspool Kuressaaret spordialade valik piiratud

3.11 Visioon, eesmärgid ja tegevused eesmärkide saavutamisel

Visioon

Saaremaa vald on tervete ja sportlike inimeste kodukoht, kus spordiga tegelemise võimalused on loodud kõigile kogukonna liikmetele. Valla spordielu on mitmekesine ja mainekas, saavutustele orienteeritud, traditsioone väärtustav ning uuendusi soosiv.

Spordi ja liikumisharrastuse tingimused on loodud kõigile elanikkonna rühmadele.

Saaremaale tulevad noored pered, kes hindavad Saaremaa vallas loodud häid sportimise- ja vabaaja veetmise võimalusi

Strateegilised eesmärgid aastaks 2030

- Sporditegevus ja tervisesport on Saaremaa valla elanike eluviis ning igapäevasele kättesaadav
- Kooli- ja noortespordi populaarsus kasvab- kõik koolid on liitunud programmiga „Liikuma kutsuv kool“
- Valla spordiklubid propageerivad tervisesporti, arendavad võistlussporti ja kasvatavad tippportlasi
- Sportlike tegevustega on haaratud enamik vallaelanikest

- Erinevatele huvigruppidele (lapsed, eakad, erivajadusega inimesed) pakutakse vajaduste ja soovide kohaseid sportimisvõimalusi
- Igale vallaelanikule on tagatud võimalus ja tingimused spordi ja tervisespordiga tegelemiseks
- Saaremaa valla spordirajatised ja inventar vastavad vallaelanike spordi- ja tervisealase tegevuse vajadustele
- Olemasolevad spordirajatised on korrastatud, maksimaalselt kasutuses ning õigeaegselt renoveeritud
- Jätkuvalt rajatakse uusi kaasaegseid sportimispaiku
- Kõik avalikud sportimispaigad on kindlustatud vajaliku spordiinventariga
- Saaremaa spordielu on saavutusterohke ja mainet kujundav
- Saaremaa vallas on sporditraditsioonid au sees ning spordielu koordineeritud ja kaasavalt juhitud
- Spordiga tegelevad inimesed on motiveeritud ja tipptulemusi hinnatakse kõrgelt
- Spordiinfo jõuab igaüheni

Peamised rakendatavad meetmed ja tegevused:

- spordi- ja vabaaja taristu kaasajastamine;
- spordi- ja kultuuritaristu tasuta või sooduskasutamine valla elanikele;
- spordi- ja kultuuriürituste algatamine ja toetamine;

Visioon aastaks 2030:

sõnastame läbi avalike arutelude visiooni.

4 TEGEVUSKAVA 2020- 2030

Eesmärk 1: Sporditegevus ja tervisesport on Saaremaa valla elanike eluviis ning igäihele kättesaadav

Tegevused eesmärgi saavutamiseks	Tegevused	Mõõdetav tulemus	Tähtaeg	Täitja	Rahastaja
Kooli- ja noortesporti populaarsuse kasv	õppetingimuste kaardistamine valla koolides (sh. inventari olemasolu)	Kehalise kasvatuses õpetajate seas läbi viia küsitlus - kuidas vastavad meie koolides kehalise kasvatuses tingimused riikliku õppekava nõuetele	2021	Vallavalitsus ja koolid	Vallaeelarve , Eesti Koolisporti Liit
	Kooliväliste spordi huviringide laiendamine	Lisandunud uued võimalused, sh ka keskustest kaugemal elavatele noortele (laste- ja noortesporti laagrid)	pidev	Vallavalitsus, klubid	vallaeelarve
	tervistavaid tegevusi toetavad ja liikumisharrastust arendavad kooli huviringid on jätkuvalt lasteasutuste päevakavas	Vastavasisuliste ringitundide arv on kasvutrendis	pidev	Koolid, klubid	

Valla spordiklubid propageerivad tervisesporti, arendavad võistlussporti ja kasvatavad tippportlasi	Spordiklubide tegevuse toetamine kaasaegsete treeningtingimuste loomisel	Tegevustoetuste süsteemi täiendamine	pidev	klubid	Vallaeelarve Klubid, MTÜ-d
sportlike tegevustega on haaratud enamik vallaelanikest	Regulaarsete rahvaspordi ürituste korraldamine erinevatele huvigruppidele	Üritustel osalenute arv	pidev	vallavalitsus ja klubid	MTÜ-d, klubid vallaeelarve
	Elukohajärgsete sportimispaikade loomine	Spordirajatised on suuremates keskustes ja piirkonnakeskustes	pidev	Vallavalitsus , klubid	Vallaeelarve , MTÜ-d
	Perekesksete sportimisharjumuste juurutamine	Pere toetamine Pere spordipäevade korraldamine	pidev	klubid	
Erinevatele huvigruppidele (lapsed, eakad, erivajadusega inimesed) pakutakse	Laiem teavitamine inimestest, kes on teistsuguste vajadustega	Välja on töötatud kaasamise meelespea ja suunised mis annab head juhised			

vajaduste ja soovide kohaseid sportimisvõimalusi		nii osalejatele kui juhendajatele			
	Ürituste kohandamine ka erivajadustega inimestele sobivaks	Juurdepääs ja osalemine on tagatud kõigile erivajadusega inimestele	Pidev	Vallavalitsus, klubid, päevakeskus	vallaeelarve
Igale vallaelanikule on tagatud võimalus spordi ja tervisespordiga tegelemiseks	Tervisliku eluviisi pidev teadvustamine ja juurutamine	Tervist edendavate ürituste ja projektide arv	Pidev	Vallavalitsus ja klubid , Kuressaare spordikeskus	Vallaeelarve, klubid
	Vajaduste kaardistamine	Küsitlus piirkonna spordijuhtide läbi		KSO, klubid	
	Kohaliku initsiatiivi toetamine	Kohalike sportimispaikade rajamine küladesse	Pidev	vallavalitsus, klubid	

Eesmärk 2: Saaremaa valla spordirajatised ja inventar vastavad vallaelanike spordi- ja tervisealase tegevuse vajadustele

Tegevused eesmärgi saavutamiseks	Tegevused	Mõõdetav tulemus	Tähtaeg	Täitja	Rahastaja
Olemasolevad spordirajatised on korrastatud, maksimaalselt kasutuses ning õigeaegselt renoveeritud	Vajaduste kaardistamine ja spordirajatiste kasutusefektiivsuse uuringud	Spordipaikade kasutuse kord, väljarentimine	pidev	KSO, koolid	vallaelarve
	Spordirajatiste efektiivsemaks haldamiseks tugisüsteemi loomine	Regulaarne ja plaanipärane hooldamine – muruniitmine, hooldus, valgustus	pidev		vallaelarve
	Sadamate rekonstrueerimine ja paremate tingimuste loomine merespordiga tegelemiseks	Saarele omase merespordi arenemine	pidev	SMS, vallavalitsus	vallaelarve

	Tervise- ja suusaradade korrastamine ja laiendamine	Korrastatud terviserajad	2020-2030	Vallavalitsus MTÜ-d	vallaelarve, MTÜ-d
	Piirkondades spordiplatside renoveerimine	Kaasaegsed sportimis- ja vaba aja veetmise võimalused	pidev	vallavalitsus, MTÜ-d	vallaelarve, MTÜ-d

Rajatakse uusi kaasaegseid sportimispaiku	Multifunktsionaalsete välisväljakute rajamine	Rajatud on multifunktsionaalsed välisväljakud	2020-2030	Vallavalitsus, MTÜ-d	Vallaeelarve, Klubid, MTÜ-d
	Kuressaare staadionihoone ehitamine	Kaasaegne staadionihoone koos harjutusväljakutega		vallavalitsus	vallaeelarve
	Kuressaare uue 25 m pikkuse 6 rajalise ujula ehitamine	Võistluste korraldamiseks sobiv ujula		vallavalitsus	vallaeelarve
	Extreme spordi pargi rajamine			Vallavalitsus, MTÜ	Vallavalitsus, välisrahastus
	Kunstlumega suusaraja rajamine	Suusatamiseks ja talispordiks vajalike tingimuste loomine	2021	vallavalitsus	Vallaeelarve, riigi rahastus

Eesmärk 3: Saaremaa spordielu on saavutusterohke ja mainet kujundav

Tegevused eesmärgi saavutamiseks	Tegevused	Mõõdetav tulemus	Tähtaeg	Täitja	Rahastaja
Saaremaa vallas on sporditraditsioonid au sees	Traditsiooniliste spordiürituste jätkuv korraldamine	Traditsioonilised spordivõistlused toimuvad igal aastal	pidev	Vallavalitsus , klubid	vallaeelarve, klubid

	Maineürituste korraldamine Saaremaa Rally, Sõrve Kolme Päeva Jooks, Karujärve Rattaralli jne.	Suurvõistlused on valla mainet kujundavad üritused	pidev	Vallavalitsus, klubid	Vallaeelarve, Klubid, MTÜ-d
Spordiga tegelevad inimesed on motiveeritud ja tipptulemusi hinnatakse kõrgelt	Spordi toetamise kontseptsiooni väljatöötamine	Ühised väärtused ja põhimõtted on kokku lepitud	2020	Kultuuri- ja spordiosakond	vallaeelarve
	Tippsportlaste toetamine ja tunnustamine	Tunnustamise süsteemi toimib ja on motiveeriv	pidev	Kultuuri- ja spordiosakond	vallaeelarve

Eesmärk nr 4: Vallapoolne spordi rahastamine on järjepidev, selge ja läbipaistev.

Tegevused eesmärgi saavutamiseks	Mõõdetav tulemus	Tähtaeg	Täitja	Rahastamine
Vallapoolse baasrahastamise tagamine spordiklubidele	Baasrahastus on tagatud	Pidev	KSO	Vallaeelarve
Rahastamiskordade täiendamine ja kaasajastamine	Kord väljatöötatud	2020	KSO	Vallaeelarve
Asjakohaste rahastamisliikide kasutamine	Kasutatakse rahastamisliike (projekti- ja tegevustoetus, teenuste delegeerimine) vastavalt	2020 +	KSO	Vallaeelarve

	eesmärgile, rahastamise viisile, tingimustele, kestusele			

4.1 Investeeringuvajaduste loetelu

Kuressaares ja Saaremaa vallas on palju objekte, mille ehitamine on lõpetamata või vajavad ajakohastamist.

Kultuuri- ja spordiosakonna poolt piirkondadesse saadetud küsimustiku põhjal on välja toodud järgmised renoveerimist või ehitamist vajavad objektid:

4.1.1 Renoveerimised:

1. Aste staadioni renoveerimine
2. Kaarma spordihoone renoveerimine
3. Torgu põhikooli staadioni, jalgpalliväljaku ja võrkpalliplatsi renoveerimine
4. Kärļa jõusaali renoveerimine
5. Mustjala kooli staadioni renoveerimine
6. Tornimäe põhikooli staadioni renoveerimine
7. Valjala põhikooli võimla ja staadioni renoveerimine
8. Orissaare staadioni, staadioni palliplatside ja jõusaali renoveerimine
9. Orissaare terviseraja edasine arendamine
10. Lümanda spordiväljaku muru korrastustööd

4.1.2. Ehitised

1. Kuressaare linna staadionihoone ehitus
2. Kuressaares multifunktsionaalne mänguväljak koos uisutamise võimalusega
3. 6-8 rajaline, 25 m ujula
4. Mustjalas kooli laste mänguväljaku , ketasgolfi ja terviseraja ehitus
6. Valjala kergliiklustee ehitus
7. Valjala välijõusaali ja tenniseväljaku ehitus

8. Orissaare staadionihoone ehitus (riietusruumid, WC, treenerite- ja vahendite ruumid)
9. Orissaare spordihoone juurdeehitus (lisa saali tekkimine, kergejõustikuala suurendamine)
10. Orissaare kergeliiklusteed- suunaga Saikla, Pöide, Tornimäe, Orinõmme
11. Lümända välitrenažööride õueala
12. Lümända piirkonna kergliiklusteed
13. Kihelkonna kooli suusa- ja terviseraja lõplik väljaehitamine

5 ARENGUKAVA SEIRE JA MUUTMINE

Saaremaa valla arengudokumentide menetlemise korra kohaselt vaatab vallavalitsus valla spordi arengukava üle igal aastal ning täpsustab vajadusel vähemalt nelja eelseisva aasta eesmäärke ja tegevusi.

Saaremaa Vallavalitsuse struktuuriüksused, hallatavad asutused, volikogu komisjonid ning osavalla- ja kogukonnakogud esitavad vallavalitsuse kultuuri- ja spordiosakonnale ning rahandusteenistusele ettepanekud valla spordi arengukava muutmiseks igal aastal vastavalt vallavalitsuse antud tähtajale ja suunistele.

Vallavalitsus esitab igal aastal volikogule valla majandusaasta aruande tegevusaruande koosseisus ülevaate valla spordi arengukava täitmisest eelmisel eelarveaastal.